

Bilim Çocuk Kartları'yla

Müzik Aletlerini Tanıyoruz

Hepimiz müzik dinlemekten hoşlanıyoruz. Müziğin türü kişinin seçimlerine göre değişse de, verdiği keyif tartışılmaz. Bir müzik parçasının olmazsa olmazıysa, elbette bir müzik aleti. Müzik aletlerinin varlığı insanlık kadar eski neredeyse. Bilim adamları insanın, başlangıçta kendi gövdesiyle yapabildiği müziği taklit eden aletler yaptığı kanısındalar. Bir düşünelim: Yalnızca kendi bedenimize bağlı kalarak hangi sesleri çıkarabiliriz? Öncelikle, ses tellerimiz sayesinde çıkardığımız kendi sesimiz var; bununla değişik sesler çıkarabilir, şarkı söyleyebiliriz. Dudaklarımızı büzüştürüp üflediğimizde çıkan ısıklık sesiyle de dilediğimiz şarkıyı çalabiliriz kendi kendimize. Ellerimizi birbirine ya da bacaklarımıza vurarak tempo tutabiliriz. İnsan kendi bedeninde gördüğü bu özelliklerden yola çıkarak, daha karmaşık müzik aletleri yapmaya başladı. Bilinen ilk davulların Neolitik çağda ortaya çıktığı sanılıyor. İnsanın ritim duygusu elbette bundan çok daha eskiydi. Bilinen ilk flütse, günümüzden yaklaşık 9000 yıl önce Çin'de yapılmıştı.

Dünyada var olmuş ya da bugün var olan çalgıların çeşitliliği karşısında, uzmanlar bu alanda ortak sözcüklerin ve belli sınıflandırmaların yapılması gerektiğini düşünüler. "Sachs-Hornbostel" yöntemi denen yönetime göre, çalgılar, titreşim

oluşturma biçimine, yapıldığı malzeme ve biçimlerine göre sınıflandırıldılar. Bu sınıflamaya göre çalgılar genel olarak telli, üfleli ve vurmali gibi gruplara ayrıldı.

Telli çalgılar senfonik orkestraların temelini oluşturuyor. Bu çalgıların kökenleri çok eski. Parmakla ya da mızrapla çalınanlarıysa içlerinde en eski olanları. Bunların arasında Ortadoğu'da Sümerlerden beri kullanılan udu gösterebiliriz. Ortaçağda Araplar tarafından Avrupa'ya tanıtılan ud, burada lavta ve benzeri çalgıların doğmasına neden olmuştu. Telli çalgılar arasında en geniş yeriyse yaylı çalgılar alıyor. Tellere sürülen bir yay yardımıyla çalınan bu çalgılar, orkestraların en aranan çalgıları oldular. Sizin için hazırladığımız kartlarda müzik aletlerinden bir kısmını görüp tanıma olanağı bulacaksınız. Belki aranızda bu aletlerden birini çalanlar olabilir. Kartların hazırlanışı sırasında yalnızca bilinen çalgılara değil, bazı az bulunur, yerel çalgılara da yer vermeye çalıştık. Elbette insanın tarih boyunca geliştirdiği, yöreden yöreye değişen müzik aletleri bu kadarla sınırlı değil. Bundan sonra iş size düşüyor: dinlediğiniz müziklerin hangi aletlerle çalındığını tahmin etmeye çalışın!

Müzik Aletleri kartlarını hazırlayan: Gökhan Tok

